

**OV SAAL, MAATREGELEN KORTE TERMIJN,
TRAJECT WEESP-LELYSTAD
NATUURONDERZOEK PLAATSING
GELUIDSCHERMEN, WEESP, MUIDERBERG**

PRORAIL

14 maart 2011
075148941:C
D01021.000043

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Scope van het project OV SAAL, maatregelen korte termijn, traject Weesp – Lelystad	3
1.3	Doel van dit rapport	4
1.4	Omschrijving plangebied en werkzaamheden	5
1.5	Leeswijzer	5
1.6	Wijzigingshistorie	5
2	Wettelijk kader	6
2.1	Verbodsbepalingen	6
2.2	Algemene zorgplicht	7
2.3	Vrijstellingen en ontheffingen	7
3	Inventarisatie	9
3.1	Methode	9
3.1.1	Ringslang	9
3.1.2	Heikikker	9
3.1.3	Boommarter	10
3.2	Resultaten	10
3.2.1	Ringslang	10
3.2.2	Heikikker	11
3.2.3	Boommarter	11
3.2.4	Overige aangetroffen beschermde soorten	13
4	Effectbeoordeling	14
4.1	Effectbeschrijving en toetsing	14
4.1.1	Ringslang	14
4.1.2	Heikikker	14
4.1.3	Boommarter	14
4.1.4	Overige beschermde soorten	15
4.2	Mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing	16
4.3	Effectbeoordeling	16
4.4	Beperken en voorkomen van schade	17
5	Conclusies en aanbevelingen	18
5.1	Conclusies	18
5.2	Aanbevelingen	18
6	Bronnen	19
	Colofon	20

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING

Sinds de indienststelling van de spoorverbinding met Flevoland (1987), de spooruitbreidingen rond Amsterdam en de stormachtige ontwikkeling van Amsterdam Zuid Oost, is het aantal treinreizigers tussen Flevoland en Amsterdam sterk toegenomen. Capaciteit en kwaliteit op de corridor Hoofddorp – Schiphol – Amsterdam – Almere – Lelystad schieten nu al te kort. De aanstaande opening van de Hanzelijn eind 2012 maakt de vraag naar extra capaciteit op het spoor nog urgenter. De geplande groei van Almere, de voortgaande groei van Schiphol en de realisatie van de Zuidas zorgt eveneens voor extra vervoer, waardoor het capaciteitsknelpunt in de corridor verder zal toenemen. Het is dan ook niet mogelijk om de gewenste uitbreiding van het aantal reizigerstreinen voor de korte termijn van 10 naar 14 (per uur per richting) en het faciliteren van 1 goederenpad (per uur per richting) op de Flevolijn te accommoderen op basis van de bestaande infrastructuur.

Vanuit het dilemma dat verdergaande maatregelen om het openbaar vervoer op de langere termijn te verbeteren nog in studie zijn, terwijl verbetering op de korte termijn dringend noodzakelijk is, is een aantal spooruitbreidingen voor de korte termijn bepaald. De maatregelen zijn zo ingestoken, dat ze de latere oplossingen niet blokkeren, passen in toekomstige ontwikkelingen en toch ruimte bieden voor eerste verbeteringen in de dienstregeling.

De maatregelen voor de korte termijn omvatten spooruitbreidingen in Amsterdam (Zuidtak) en in Almere (Flevolijn). Er is voor gekozen een knip te maken in twee trajecten, die samen de gehele corridor Hoofddorp – Schiphol – Amsterdam – Almere – Lelystad omvatten, namelijk traject Hoofddorp – Diemen en traject Weesp – Lelystad. Deze studie heeft betrekking op OV SAAL, maatregelen korte termijn, traject Weesp – Lelystad.

1.2

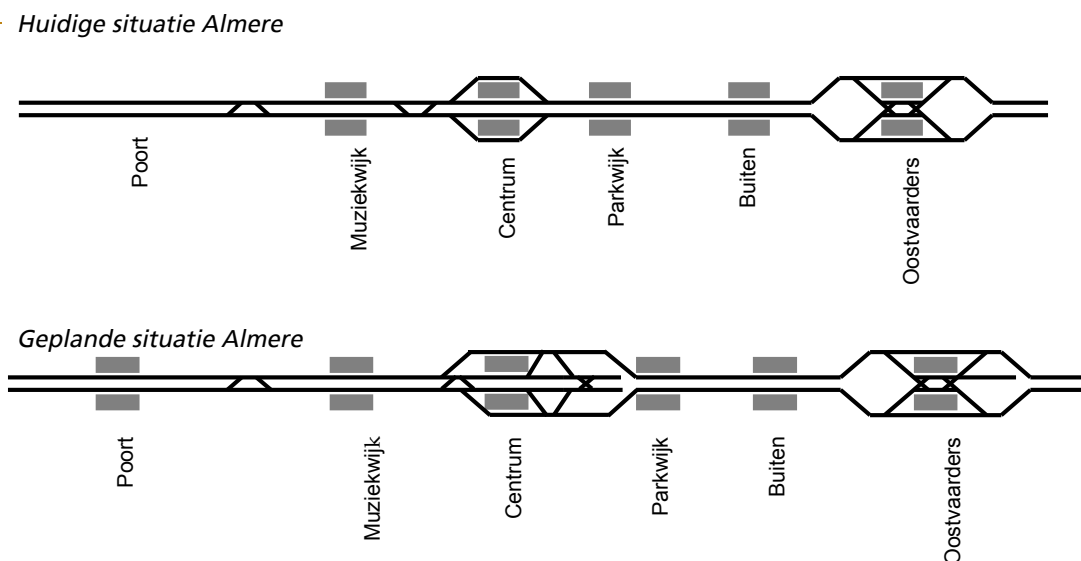
SCOPE VAN HET PROJECT OV SAAL, MAATREGELEN KORTE TERMIJN, TRAJECT WEESP – LELYSTAD

Voor het gedeelte vanaf het Amsterdam-Rijnkanaal bij Weesp tot Lelystad worden de volgende spooraanpassingen in Almere gerealiseerd:

- het aanpassen van een wisselcomplex aan de westzijde van station Almere Centrum;
- het verlengen van de perrons van station Almere Centrum;
- het aanleggen van twee keerspooren aan de oostzijde van station Almere Centrum;
- het aanpassen van het wisselcomplex aan de westzijde van station Almere Oostvaarders;
- het aanleggen van één keerspoor aan de oostzijde van station Almere Oostvaarders.

Afbeelding 1.1

Schematische weergave
 infrastructurele maatregelen
 korte termijn Weesp – Lelystad.

1.3**DOEL VAN DIT RAPPORT**

In het kader van het project “OV SAAL (Schiphol, Amsterdam, Almere, Lelystad), maatregelen korte termijn, traject Weesp-Lelystad” is ProRail voornemens om op verschillende locaties langs het spoortraject geluidschermen te plaatsen om de geluidemissie naar aangrenzende gebieden te verlagen. De plaatsing en het gebruik van de schermen heeft mogelijk negatieve gevolgen voor de in het gebied voorkomende flora en fauna.

In 2010 heeft ARCADIS in opdracht van ProRail een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd voor het traject Weesp-Lelystad.¹ Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat het spoortalud mogelijk onderdeel uitmaakt van het leefgebied van een aantal onder de Flora- en faunawet beschermde soorten. In navolging van dit onderzoek hebben in de zomer en het najaar van 2010 inventarisaties plaatsgevonden in het traject Weesp – Muiderberg van de Ringslang, Heikikker en Boommarter. Er is gekeken of de betreffende soorten in/nabij het plangebied voorkomen en wat de functie van het plangebied is voor deze soorten.

Onderliggend schrijven geeft een overzicht van de in 2010 uitgevoerde inventarisaties. Daarnaast wordt getoetst of er door het plaatsen en het gebruik van de geluidschermen mogelijk verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden worden. Indien er sprake is van overtreding van verbodsbepalingen worden, waar mogelijk, aanbevelingen gedaan voor mitigerende maatregelen en de noodzaak tot het doorlopen van een Flora- en faunawet ontheffingprocedure.

¹ ARCADIS. 2010. OV SAAL, maatregelen korte termijn, traject Weesp-lelystad. Habitatgeschiktheidsbeoordeling Weesp, Muiderberg.

1.4 OMSCHRIJVING PLANGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

Het plangebied betreft het spoortracé tussen Weesp en Muiderberg.²

Voor de aanleg van de geluidsschermen is een werkbreedte gereserveerd van 4,5 meter vanuit het hart van het spoor richting het talud. Daarnaast wordt uitgegaan van een bouwweg van maximaal 10 meter breed. De werkzaamheden bestaan globaal uit het inheien of intrillen van de geluidsschermen. Er wordt gebruik gemaakt van zwaar materieel, waaronder hoogwerkers en heimachines.

1.5 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt het wettelijk kader geschetst waaraan de geplande werkzaamheden getoetst worden. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de uitgevoerde inventarisatie. Hier zullen de wijze van inventariseren en de resultaten van het onderzoek worden weergegeven. In hoofdstuk 4 worden de juridische implicaties ten aanzien van de werkzaamheden en de aangetroffen beschermde soort(groep) beschreven. Ter afsluiting wordt in hoofdstuk 5 een overzicht gegeven van de belangrijkste conclusies naar aanleiding van dit onderzoek.

1.6 WIJZIGINGSHISTORIE

Versie/datum	Wijzigingen
Versie 0.1 / 29 oktober 2011	Definitieve versie
Versie A / 21 februari 2011	Titel en inleiding aangepast; colofon toegevoegd
Versie B / 6 maart 2011	Review verwerkt
Versie C / 14 maart 2011	Inleiding en bronnenlijst aangepast

² Opgemerkt wordt dat voor het tracé door gemeente Almere een aparte natuurtoets is uitgevoerd. Het Almere tracé wordt niet verder meegenomen binnen deze inventarisatieopdracht.

HOOFDSTUK 2 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet (Ffw) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen, of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. In onderstaande tekst wordt het wettelijk kader geschetst waaraan de geplande werkzaamheden worden getoetst. Tevens worden de mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing aangegeven.

2.1

VERBODSBEPALINGEN

De algemene verbodsbepalingen maken een belangrijk onderdeel uit van de Flora- en faunawet. Deze bepalingen verbieden handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen. De voor ruimtelijke plannen meest relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet kan leiden tot zowel strafrechtelijke als bestuursrechtelijke handhaving.³

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA - EN FAUNAWET (ARTIKELEN 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

³ Overtreding van de Flora- en faunawet worden beschouwd als een economisch delict in de zin van de Wet op de economische delicten (Wed).

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.2

ALGEMENE ZORGPLICHT

In het kader van de Flora- en faunawet (Ffwet) geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 2 van de Ffwet staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd.

2.3

VRIJSTELLINGEN EN ONTHEFFINGEN

Bij ruimtelijke plannen met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling of is het mogelijk van de minister van LNV ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Tabelnummers corresponderen met de tabellen uit de door LNV uitgegeven brochure 'Buiten aan het werk' (2009).⁴

- **Groep I:** Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt (Tabel 1). Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht van kracht.
- **Groep II:** Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer volgens een gedragscode wordt gewerkt (Tabel 2). Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling mits volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar is, kan een ontheffing worden aangevraagd. Deze kan worden verleend indien de beoogde ruimtelijke ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en). Eventueel moeten hiertoe mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden.

⁴ De indeling van deze soorten is gebaseerd op de Flora- en faunawet en de Bijlagen in het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet (Aanwijzingsbesluit), de Regeling aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet, het Besluit vrijstelling beschermde dier en plantensoorten (Vrijstellingsbesluit) en de Regeling vrijstelling beschermde dier en plantensoorten.

- **Groep III:** Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten en in het Aanwijzingsbesluit aanvullend aangewezen soorten (Tabel 3). Voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (HRL) en voor de door het ministerie van LNV per algemene maatregel van bestuur nog aanvullend aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Dit zijn de zogenaamde strikt beschermde soorten. Een ontheffing kan voor Bijlage IV HRL-soorten slechts worden verleend indien:
 - Er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieven), én;
 - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort, én;
 - er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten.
 Voor Tabel 3 soorten gelden dezelfde 3 criteria met een aanvullende lijst van redenen waarvoor ontheffing kan worden verleend. Werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen kunnen voor Tabel 3 soorten wel een reden voor ontheffing zijn. Dit in tegenstelling tot Bijlage IV HRL-soorten.

- **Groep IV:** Vogels. Wegens de bepalingen in de Vogelrichtlijn die zijn overgenomen in de nationale regelgeving geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Er is geen vrijstelling of ontheffing mogelijk voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen. Voor het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels, zoals bedoeld in artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, buiten het broedseizoen, dient een ontheffing te worden aangevraagd (het betreft hier jaarrond beschermd vogelnesten). Hiervoor dient een uitgebreide toets doorlopen te worden (zie groep III). Recentelijk (september 2009) is de lijst van soorten met jaarrond beschermd nesten herzien. Hierbij worden de volgende categorieën onderscheiden:
 - Cat 1. (vaste rust- en verblijfplaats, jaarrond beschermd)
 - Cat 2. (nesten van koloniebroeders, jaarrond beschermd)
 - Cat 3. (honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing, jaarrond beschermd)
 - Cat 4. (vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen, jaarrond beschermd)
 - Cat 5. (Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst)

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermd vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck⁵. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

⁵ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

HOOFDSTUK 3 Inventarisatie

3.1 **METHODE**

Er hebben inventarisaties plaatsgevonden van de Heikikker, Ringslang en de Boommarter op het traject Weesp – Muiderberg. Deze soorten zijn tijdens een habitatgeschiktheidsbeoordeling in 2010 (ARCADIS, 2010) naar voren gekomen als beschermde soorten die mogelijk in het plangebied voorkomen en mogelijk effecten kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

In onderstaande subparagrafen wordt per soort aangegeven hoe de inventarisatie heeft plaatsgevonden.

3.1.1 **RINGSLANG**

De ringslanginventarisatie is uitgevoerd door M. van der Hout, ecooloog en herpetoloog in dienst bij ecologisch adviesbureau Regelink en ingehuurd door Buro Maerlant. De periode van ringslanginventarisatie loopt van maart tot oktober. In de periode augustus-oktober zijn de juvenielen eveneens aanwezig (Diepenbeek, 2006) waardoor de trefkans in deze periode het hoogst is (optimale periode).

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden van juni tot en met september. Er is geïnventariseerd onder gunstige weersomstandigheden: droog weer en met temperaturen vanaf 17 °C.

Naast sec de aanwezigheid van de soort is ook gekeken naar de functionaliteit van het gebied voor de ringslang. Uitgangspunten hierbij zijn: De ringslang heeft een voorkeur voor oevergebieden met rietkragen en ruigtes langs meren, poelen, beken, rivieren en sloten in extensief agrarisch landschap. Daarnaast heeft de ringslang voorkeur voor kleinschalige gebieden met bosjes, grasland en open water (Stumpel, 2006).

Er is geïnventariseerd door bovenop het talud te lopen. Vanaf de top van het talud werd een goed overzicht behouden van het spoortalud en de bermsloten. Wegkruipende dieren (ringslangen) konden daardoor snel waargenomen worden. Tussen stevige graspollen is gezocht naar sporen van vellen van de ringslang. Daarnaast zijn blad- en takkenhopen doorzocht op de aanwezigheid van ringslangeieren.

3.1.2 **HEIKIKKER**

De heikikkerinventarisatie is uitgevoerd door E. Kuijs, ecooloog en herpetoloog in dienst bij Regelink en ingehuurd door Buro Maerlant.

De meest optimale periode voor het inventariseren van adulte Heikikkers loopt van maart tot april. Met betrekking tot heikikkerlarven loopt deze van mei tot juni (Diepenbeek, 2006).

De inventarisatie naar de Heikikker heeft in juli plaatsgevonden. Dit was niet de meest optimale periode voor inventariseren gezien de voortplanting al geruime tijd voorbij was en de larven dan reeds ontwikkeld zijn tot juveniele kikkers. Echter, Heikikkers zijn tot augustus nog vaak in de buurt van het voortplantingswater aan te treffen. Zodoende is de aan/afwezigheid van Heikikkers buiten de optimale inventarisatieperiode wel vast te stellen door in en nabij poelen naar deze soort te zoeken.

Er is geïnventariseerd door langs de oevers te lopen waarbij werd gelet op wegspringende kikkers en waarbij met een steeknet geschept is in het water en langs de oeverranden. Tevens is op de kanten en tussen en onder takken naar Heikikkers gezocht. Startpunt van het onderzoek was de westkant van het tracé waarbij aan de noordkant van het spoor was begonnen en naar het oosten was toegewerkt. Tijdens de bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van de betreffende soortgroep.

3.1.3 BOOMMARTER

De boommarterinventarisatie is in april tot en met juni 2010 uitgevoerd door Hans Hollander, ecooloog in dienst bij ARCADIS en zoogdierspecialist.

Voor twee gebieden is de functionaliteit van het gebied aangrenzend aan het SAAL tracé in kaart gebracht. Het betreft het gebied rond het SAAL tracé rond Weesp en Muiderberg. De functionaliteit is bepaald door via luchtfoto's en een veldbezoek te kijken naar de aanwezigheid van habitatvereisten van boommarters zoals deze zijn beschreven in Lange et al. (1994) en Twisk et al. (2010). De functionaliteit is onderverdeeld in de groepen: migratieroute, matig geschikt leefgebied en geschikt leefgebied.⁶ Voor een algemene beschrijving van de onderzoeksmethode: zie Achterberg (2007).

3.2 RESULTATEN

Voor de verschillende soorten fauna is in kaart gebracht of deze in het OV SAAL plangebied voorkomen en wat de functie van het gebied is voor betreffende soorten. Naast de doelsoorten zijn hier tevens (sporen van) andere beschermde soorten gevonden. In onderstaande tekst worden kort de resultaten van de inventarisaties voor de doelsoorten en overige beschermde soorten besproken.

3.2.1 RINGSLANG

Gedurende het onderzoek zijn geen waarnemingen van Ringslangen gedaan. Ook zijn er geen sporen van ringslangen in het plangebied waargenomen. Het plangebied biedt echter wel potentie voor ringslangen.

Tijdens het onderzoek op het traject Weesp – Muiderberg werden in het traject geen waarnemingen van Ringslangen gedaan, ook werden er geen sporen gevonden. Er werd één potentiële broeihoop waargenomen. Deze bestond uit een kleine hoop takken en bladeren.

⁶ Zie 'Hollander, H. 2010. Inventarisatie boommarter' voor een uitgebreidere omschrijving van de gebruikte methode.

Ook hier zijn geen sporen van ringslangen waargenomen. In het verleden (periode 2008-2010) zijn enkele waarnemingen gedaan van ringslangen in het Groot Meer en in het Naardermeer (waarneming.nl). Het is daarom niet uit te sluiten dat een enkel individu via de Uitwatering van het Naardermeer het traject zal kruisen.

Het traject Weesp – Muiderberg kent niet veel variatie in habitat. Het talud is begroeid met ruijge waaronder Grote brandnetel (*Urtica dioica*), Akkerdistel (*Cirsium arvense*) en Gewone braam (*Rubus fruticosus*). Het agrarische landschap in de directe omgeving bestaat voornamelijk uit door koeien begraasde percelen en in meer of mindere mate intensieve akkerbouwpercelen. Langs de percelen liggen ondiepe, smalle sloten. De oevers zijn redelijk stijl en voor een groot deel door begrazing ontdaan van vegetatie.

HET TRAJECT WEESP – MUIDERBERG IS SLECHTS IN BEPERKTE MATE GESCHIKT ALS LEEFGEBIED VOOR DE RINGSLANG. HET GEBIED IS MOMENTEEL NIET IN GEBRUIK ALS LEEFGEBIED VOOR DE RINGSLANG. MOGELIJK HEEFT HET GEBIED WEL EEN MIGRATIEFUNCTIE VOOR DE RINGSLANG.

3.2.2

HEIKIKKER

De delen langs het spoor waarvan het spoortalud uit bos bestaat en waar verschillende dode takken en stronken liggen is potentieel geschikt habitat voor de Heikikker. Dit geldt ook voor de vochtige weides en rietlandjes aan de zuidkant van het spoortraject. Tijdens de inventarisatie zijn echter geen Heikikkers waargenomen.

HET GEBIED RONDOM HET TRACÉ VORMT POTENTIEEL GESCHIKT HABITAT VOOR DE HEIKIKKER. HET PLANGEBIED BETREFT MOMENTEEL ECHTER GEEN VASTE RUST- OF VERBLIJFPLAATS VAN DE HEIKIKKER.

3.2.3

BOOMMARTER

Voor de trajecten Weesp en Muiderberg is in kaart gebracht welke gebieden potentieel geschikt boommarterhabitat hebben en welke functie het gebied vervult. In afbeelding 3.1 is per traject aangegeven waar potentieel geschikte gebieden liggen, de oppervlakte van de gebieden en welke potentiële functie de gebieden hebben.

Afbeelding 3.1

Potentiële functie onderzoeksgebied Weesp en Muiderberg voor de boomarter.

Bron: Molenaar. 2010.

Weesp

Aan de westpunt van het tracé ligt, aan het einde van de Bloemendalerweg, een klein eikenberkenbosje. Dit bosje vormt qua samenstelling matig geschikt leefgebied, er zijn echter geen geschikte holtes gezien. De oppervlakte is te klein voor een territorium, maar is wel geschikt als stapsteen (verblijfplaats gedurende meerdere dagen). Langs het spoor richting het oosten liggen kleinere bosjes, die ongeschikt leefgebied vormen (te jong). Langs de Sportparklaan aan de zuidzijde van het spoor en langs een klein deel van de Leeuwenveldseweg aan de noordzijde van het spoor is in principe sprake van een matig geschikte migratieroute (enkele bomenrij, weinig ondergroei). Vanaf station Weesp richting het oosten is sprake van een in principe ongeschikte migratieroute. In totaal zijn er drie onderdoorgangen die matig geschikt zijn voor de Boomarter (matig in verband met risico's met betrekking tot doorgaand verkeer).

GECONCLUDEERD WORDT DAT IN WEESP GEEN SPRAKE IS VAN EEN SLEUTELGEBIED. MOGELIJK DOEN KLEINERE PERCELEN DIENST ALS RUSTPLAATS BIJ DE MIGRATIE. HET SPOORTRACÉ IS (MATIG) GESCHIKT ALS MIGRATIEROUTE.

Muiderberg

Tussen de IJsselmeerweg en het IJsselmeer ligt aan de noordwest-zijde van het spoor en aan de zuidoost-zijde van de A6 matig geschikt leefgebied. Over het algemeen is aan de noordwest-zijde van het spoor sprake van jong bos, met dunne stammen en enkele dikkere stammen. Er zijn hierin geen geschikte holtes aangetroffen. Tijdens het veldbezoek is wel een Grote bonte specht waargenomen. De zuidoost-zijde van de A6 beslaat jonge berkenopslag met voornamelijk dunne stammen. In totaal is hier sprake van iets meer dan 25 ha matig geschikt leefgebied, mogelijk geschikt als stapsteen voor migrerende dieren. De oppervlakte is echter te gering voor een duurzame populatie.

Richting knooppunt Muiderberg is aan de noordzijde van het spoor, vrijwel langs het gehele tracé, sprake van een circa 10 meter brede beplanting langs het spoor, op de helling van de

spoordijk. De beplanting is jong (dunne stammen) en bevat geen geschikte holtes. Aan de zuidzijde van het spoor is alleen aan de westkant sprake van een dergelijke beplanting over circa 300 m; daarna is over nog eens 400 m sprake van een enkele bomenrij. De noordzijde voldoet beter als potentiële migratieroute voor Boommarters. Er zijn over de lengte van het tracé vier geschikte onderdoorgangen die het spoor voor de Boomarter passeerbaar maken.

GECONCLUDEERD WORDT DAT IN MUIDERBERG GEEN SPRAKE IS VAN EEN SLEUTELGEBIED. MOGELIJK DOEN KLEINERE PERCELEN DIENST ALS RUSTPLAATS BIJ DE MIGRATIE. HET SPOORTRACÉ IS (MATIG) GESCHIKT ALS MIGRATIEROUTE.

3.2.4

OVERIGE AANGETROFFEN BESCHERMDE SOORTEN

Tijdens het onderzoek naar de Heikikker tussen Weesp en Muiderberg zijn in de meeste sloten Kleine modderkruipers en larven van de Kleine watersalamander gevangen. De Kleine watersalamander betreft een Tabel 1 soort (een beschermde soort waar een vrijstelling voor geldt), de Kleine modderkruiper een Tabel 2 soort (een beschermde soort waar voor ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing wordt afgegeven indien de staat zich in een gunstige staat van instandhouding bevindt). Daarnaast zijn sporen van de ree en vos (beide Tabel 1 soort) aangetroffen.

HOOFDSTUK

4 Effectbeoordeling

4.1 EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING

Het tracé talud lijkt in het bijzonder van belang te zijn als migratieroute van de Boomarter en Ringslang. Overige functies lijkt het talud niet te vervullen. Het gebied aangrenzend aan het spoortalud draagt vooral bij aan de migratiefunctie van het talud.

In dit hoofdstuk worden voor de aangetroffen beschermde soorten de effecten beschreven die gepaard gaan met de aanleg en het gebruik van geluidschermen langs betreffend tracé. Indien er sprake is van negatieve effecten en deze strijd opleveren met de bepalingen in de Flora- en faunawet worden er mitigerende maatregelen voorgedragen waarmee de negatieve effecten voorkomen dan wel verminderd kunnen worden.

4.1.1 RINGSLANG

Er zijn geen Ringslangen in het onderzoeksgebied aangetroffen. Het gebied betreft zodoende geen vaste rust- en verblijfplaats van de ringslang. Wel is het aannemelijk dat het talud dienst doet als migratieroute. Mogelijke effecten zullen zich dan ook beperken tot migrerende Ringslangen. De spoorweg zelf vormt in de huidige staat een beperkte barrière voor Ringslangen. Indien er openingen van 5 cm onderin de geluidschermen worden aangebracht zijn er geen permanente fysieke beperkingen om het talud over te steken. Wezenlijke effecten worden echter uitgesloten. Er is geen ontheffing van de bepalingen in de Flora- en faunawet nodig ten aanzien van de Ringslang.

4.1.2 HEIKIKKER

De Heikikker komt niet in het plangebied voor. Indien een enkel individu via het spoor migreert kan deze het geluidsscherm passeren door openingen onderin de geluidschermen aan te brengen. Er is geen sprake van een wezenlijke verstoring van de heikikker. Er is geen ontheffing van de bepalingen in de Flora- en faunawet nodig ten aanzien van de Heikikker.

4.1.3 BOOMMARTER

Voor de aanleg van de geluidsschermen langs de twee spoortracés vindt geen bomenkap plaats. Actueel en potentieel leefgebied van Boomarters gaat dus niet verloren. Er is bij Muiderberg in 2009 wel een dode Boomarter langs het spoor gevonden, maar dit betrof een migrerend dier, dat de spoordijk / begeleidende beplanting als migratieroute gebruikte. Als gevolg van de aanleg van de geluidsschermen kan er sprake zijn van tijdelijke en permanente verstoring.

Tijdelijke verstoring betreft verstoring door geluid, licht en de aanwezigheid van mensen en machines. Indien dit gedurende de voortplantingsperiode van de boomarter plaatsvindt, kan dit gevolgen hebben voor het reproductiesucces van de Boomarter. De voortplantingsperiode loopt van eind maart tot eind augustus. Boomarters maken echter gebruik van meerdere nestbomen en schuilplaatsen en kunnen bij verstoring uitwijken naar andere geschikte (nest)bomen en schuilplaatsen verder van het spoor, waar minder sprake is van verstoring. Deze tijdelijke verstoring bij de aanleg van de schermen heeft zodoende geen wezenlijke invloed op de reproductie van deze soort. In de aanlegfase zal er dus nauwelijks sprake zijn tijdelijke verstoring.

Mogelijk permanente verstoring betreft de aanwezigheid van geluidsschermen die niet passeerbaar zijn. Mitigatie is mogelijk door aan de onderrand een spleet van tenminste 5 cm open te laten, over gehele breedte dan wel over kortere afstanden, als dit over de gehele breedte niet mogelijk is. Zo blijft de spoorlijn passeerbaar. Op de twee onderzochte spoortracés is in de huidige situatie al sprake van voor Boomarter passeerbare onderdoorgangen: drie bij Weesp en vier bij Muiderberg. Ondanks een toename van het treinverkeer kan de aanleg van de geluidsschermen uiteindelijk een positief effect hebben, omdat de geluidsverstoring richting potentieel leefgebied afneemt. Tabel 4.1 vat de tijdelijke en permanente effecten samen.

Tabel 4.1

Tijdelijke en permanente effecten van plaatsing van de geluidsschermen op de Boomarter

Tracé	Functie	Tijdelijke effecten	Permanente effecten
Weesp	Migratieroute met stapstenen (tijdelijke verblijfplaatsen)	Zeer beperkte verstoring door geluid, aanwezigheid mensen en machines	geen
Muiderberg	Migratieroute met stapstenen (tijdelijke verblijfplaatsen)	Zeer beperkte verstoring door geluid, aanwezigheid mensen en machines	geen

Aangezien er geen sprake is van actueel leefgebied langs de onderzochte tracédelen en de migratieroutes intact blijven door de reeds bestaande, voor de Boomarter passeerbare, onderdoorgangen is er geen sprake van een wezenlijke verstoring van de Boomarter. Er is geen ontheffing van de bepalingen in de Flora- en faunawet nodig ten aanzien van de Boomarter.

Om (toekomstige) effecten op Boomarters (indien deze zich op korte termijn zouden gaan voortplanten langs het spoortracé) geheel uit te sluiten, kunnen enkele aanvullende mitigerende maatregelen genomen worden: De aanleg van de geluidsschermen kan buiten het voortplantingsseizoen van de Boomarter plaats vinden en de spoorlijn kan passeerbaar blijven door aan de onderrand van de geluidsschermen een spleet van tenminste 5 cm open te laten, over gehele breedte dan wel over kortere afstanden.

4.1.4

OVERIGE BESCHERMDE SOORTEN

Er zijn verschillende Tabel 1 (ree, vos, Kleine watersalamander) en Tabel 2 (Kleine modderkruiper) soorten aangetroffen in het tracé Weesp-Muiderberg. De werkzaamheden kunnen negatieve effecten veroorzaken op deze soorten.

De watergebonden Kleine modderkruiper en Kleine watersalamander kunnen door trillingen tijdens het heien verstoord worden. Visbroed en larven kunnen door de hoge drukgolven sterven.

De plaatsing van schermen kan permanent de migratieroute van grotere zoogdieren als de ree en vos doorbreken.

4.2

MOGELIJKHEDEN VOOR VRIJSTELLING EN ONTHEFFING

Beschermingsniveau Flora- en faunawet	Van toepassing op:
1. Soorten met algemene vrijstelling	Ree, Kleine watersalamander, kleine grondgebonden zoogdieren
2. Soorten waarvoor een voorwaardelijke vrijstelling geldt indien aantoonbaar wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Indien zonder gedragscode wordt gewerkt moet krachtens art 75 Ffw ontheffing worden aangevraagd.	Kleine Modderkuiper
3. Streng beschermde soorten In geval van ruimtelijke ingrepen: Ontheffing, mits gunstige staat instandhouding soort niet in het geding is, geen andere bevredigende oplossing en dwingende redenen van groot openbaar belang.	Boommarter, Ringslang

4.3

EFFECTBEOORDELING

Uit bovenstaande analyse komt naar voren dat de invloed van de aanleg van de schermen en de toename in de intensiteit van het treinverkeer gering is. In onderstaande tabel wordt per soort een overzicht gegeven van de verwachte effecten en of daarmee in strijd met de Flora- en faunawet wordt gehandeld.

Tabel 4.1

Mogelijke overtredingen van de Flora- en faunawet

Soort	Tijdelijke effecten	Permanente effecten	Verbodsbepaling
Ringslang	Zeer beperkte verstoring tijdens migratie. Geen wezenlijke invloed.	Zeer beperkte verstoring tijdens migratie. Geen wezenlijke invloed.	Geen
Heikikker	Geen	Geen	Geen
Boommarter	Beperkte verstoring door geluid, aanwezigheid mensen en machines. Geen wezenlijke invloed.	Geen	Geen
Ree	Beperkte verstoring door geluid, aanwezigheid mensen en machines. Geen wezenlijke invloed.	Zeer beperkt doorbreken migratieroute.	Mogelijk artikel 11 Flora- en faunawet
Kleine modderkuiper	Verstoring leefgebied sterfte visbroed door trillen.	Geen	Mogelijk artikel 9, 11 Ffw (afhankelijk van verstoringsafstand, methode)
Kleine watersalamander	Verstoring leefgebied sterfte larven door trillen.	Geen	Mogelijk artikel 9, 11 Flora- en faunawet (afhankelijk van verstoringsafstand, methode)

4.4

BEPERKEN EN VOORKOMEN VAN SCHADE

Door het nemen van bepaalde maatregelen kunnen tijdelijke en permanente effecten op (beschermde) soorten worden verminderd/voorkomen. Indien effecten gemitigeerd kunnen worden is ontheffing niet noodzakelijk. In onderstaand lijst staan een aantal maatregelen en uitvoeringsvoorschriften opgenomen waarmee de negatieve gevolgen voor in het wild voorkomende beschermde diersoorten zoveel mogelijk voorkomen kunnen worden.

- Migratieroutes van kleine grondgebonden fauna in tact laten door openingen van 5 cm onder het scherm vrij te laten;
- Waar geen openingen onder de schermen kunnen worden vrijgehouden: aanleg van faunapassages;
- Bomenkap voorkomen;
- Buiten de kraamperiode van de boomarter werken (eind maart tot eind augustus) (deze overlapt grotendeels met het vogelbroedseizoen);
- In directe nabijheid van watergangen in het traject tussen Weesp en Muiderberg kan tijdens de voortplantingsperiode van de Kleine modderkruiper (maart t/m juli; deze overlapt met het vogelbroedseizoen) effecten niet worden uitgesloten. Indien in deze periode gewerkt gaat worden is een ontheffing nodig. De periode van september t/m november is het meest geschikt voor de uitvoer van werkzaamheden in watergangen. De periode december t/m februari is in verband met de winterrust van de Kleine modderkruiper een minder gunstige periode. Eventuele werkzaamheden in de watergang worden verricht in een vorstvrije periode bij watertemperaturen lager dan 20 °C;
- Indien het de geluidschermen over een grote afstand neergezet worden is het advies het ontwerp van de schermen zodanig aan te passen dat grote zoogdieren (reeën, vossen) op verschillende locaties het tracé kunnen oversteken. Een opening van 1 meter aan weerszijden van het tracé, bijvoorbeeld door de geluidsschermen te laten verspringen, is in beginsel voldoende.
- Bij de uitvoering dient voorkomen te worden dat er tijdens de voortplantingsperiode geschikte omstandigheden ontstaan voor de rugstreeppad. Het voortplantingshabitat van de rugstreeppad bestaat uit ondiepe wateren zonder vegetatie. Een ondergelopen bandenspoor kan hier al geschikt voor zijn. Wanneer het laten ontstaan van dit soort situaties onvermijdelijk is dient kolonisatie voorkomen te worden door middel van de amfibieënschermen of rasters.

HOOFDSTUK 5

Conclusies en aanbevelingen

5.1 **CONCLUSIES**

Op grond van dit onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken: De invloed van de aanleg van geluidschermen en de intensivering van het spoorgebruik op beschermde soorten is gering. Knelpunten doen zich met name voor bij migratieroutes van fauna. Dit specifieke knelpunt kan relatief makkelijk worden opgelost door openingen en uittreedplaatsen in het ontwerp op te nemen.

Daarnaast is het van belang buiten de gevoelige periode van vissen (Kleine modderkruiper) en amfibieën (algemene soorten) te werken om effecten op deze te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, is een ontheffing nodig voor de Kleine modderkruiper.

5.2 **AANBEVELINGEN**

In 2004 heeft DWW (Dienst Weg- en Waterbouwkunde) van Rijkswaterstaat een wegwijzer opgesteld voor vogels en geluidsschermen. Om botsingen van vogels tegen geluidschermen te voorkomen dient gewerkt te worden volgens de aanbeveling in de DWW-wijzer Vogels en geluidsschermen⁷.

Om aan de algemene zorgplicht te voldoen dient een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden en conform dit protocol te worden gewerkt.

Indien gedurende de werkzaamheden beschermde soorten worden aangetroffen dient contact opgenomen te worden met een ter zake kundige.

⁷ <http://www.rws.nl/rws/dww/home/html/menu5/pdf/DWWwijzer104.pdf>

HOOFDSTUK

6 Bronnen

Achterberg, C., 2007. Handleiding boomarters inventariseren. Werkgroep Boomarter Nederland.

ARCADIS. 2010. OV SAAL, maatregelen korte termijn, traject Weesp-Ielystad. Habitatgeschiktheidsbeoordeling Weesp, Muiderberg.

Hollander, H. 2010. Inventarisatie boomarter' voor een uitgebreidere omschrijving van de gebruikte methode.

Hout, M. van der, E. Kuijs. 2010. Amfibieën- en reptielenonderzoek SAAL. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA10064-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

COLOFON

OV SAAL, MAATREGELEN KORTE TERMIJN, TRAJECT WEESP-LELYSTAD

NATUURONDERZOEK PLAATSING GELUIDSCHERMEN, WEESP, MUIDERBERG

OPDRACHTGEVER:

PRORAIL

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

J.N. Ohm MSc

GECONTROLEERD DOOR:

ir. drs. P.J.M.C. de Ridder

VRIJGEGEVEN DOOR:

drs. M.D.M. van Vliet

14 maart 2011

075148941:C

ARCADIS NEDERLAND BV
Piet Mondriaanlaan 26
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Tel 033 4771 000
Fax 033 4772 000
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.